

8^ο ΘΕΡΙΝΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
2-7 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

ΧΩΡΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ: Αίθουσα Διαλέξεων «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΛΕΝΗΣ»
ΜΟΥΣΕΙΟ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

ΚΑΣΤΟΡΙΑ
8- 13 ΙΟΥΛΙΟΥ 2018

ΧΩΡΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ: ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΜΠΑΣΑΡΑ

ΟΙ ΑΠΟΛΑΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ Les plaisirs à Byzance

ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Βυζαντινή
Θεσσαλονίκη

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

L'ECOLE
DES HAUTES
ETUDES
SCIENCES
SOCIALES

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

La réforme de l'enseignement supérieur comporte des contraintes pour les établissements universitaires en ce qui concerne la façon de fournir un enseignement à la fois formateur et de spécialisation. Désormais la plupart des pays européens ont choisi la voie dite « des accords de Bologne », qui prévoit trois (parfois quatre) ans d'études préliminaires (licence, laurea, ptycheio etc.), deux ans d'études intermédiaires (master, laurea specialistica, metaptychiako etc.), et trois ans de doctorat. C'est justement pour mieux former les étudiants du deuxième et troisième degré que des Ecoles d'été sont mises en place dans toute la Communauté Européenne. En ce qui concerne les études byzantines, la situation est très particulière: généralement il n'existe pas de filière spécialisée dans ce domaine d'études, et les étudiants suivent parfois des spécialisations à l'intérieur des cours de philologie classique, d'histoire de l'art ou d'histoire. Pour pallier à cette situation, une Ecole d'été - la première dans son genre - avait été mise en place en 2009 grâce à une collaboration entre l'Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales de Paris et l'Université Aristote de Thessalonique. La première année, avec le soutien de la Préfecture de Drama, un programme triennal a été lancé, avec pour but d'offrir à des étudiants en provenance du monde entier une formation dans toutes les disciplines afférentes à la byzantinologie (histoire, littérature, histoire de l'art, archéologie, droit, sigillographie, paléographie, codicologie, numismatique etc.). Ce programme continua en 2010 toujours à Drama, et en 2011 à Serrès, grâce au soutien du Ministère grec de la Culture et du tourisme et à l'association EMEIS.

Les séminaires étaient dispensés en français et en anglais par les meilleurs spécialistes; les étudiants, auxquels une bourse d'études avait été octroyée, avaient ainsi la possibilité de former une véritable communauté constituée par ceux qui seront les futurs enseignants et chercheurs qui continueront à faire vivre la recherche dans le domaine de la civilisation byzantine. En 2012 l'Université de Thessalonique a renoncé à la poursuite du programme. C'est à ce moment que la Mairie de Thessalonique a pris la courageuse décision de relancer cette initiative si importante et novatrice. Par le biais d'un accord entre la Mairie et l'Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, l'Ecole d'été, améliorée et enrichie, a depuis eu lieu à Thessalonique. Le Ministère grec de la Culture et du Sport a depuis apporté son soutien, tout comme l'Institut français de Thessalonique.

La première année les sujets traités tournaient autour du « document byzantin » et des méthodes d'interprétation; la deuxième année autour du « palais » byzantin; la troisième autour du « monastère »; la quatrième autour des « outils à Byzance, outils pour Byzance »; la cinquième autour des « communautés et groupes à Byzance »; la sixième autour des « saints et pécheurs à Byzance ». Après une année de pause, la Mairie de Kavala a pris le relais et une septième école d'été a eu lieu en 2016, ayant comme sujet « Religion d'Etat, religion pour l'Etat ».

En 2017 nous avons exporté l'école d'été à Bucarest. Le succès de l'initiative a été énorme: des étudiants des quatre coins du monde ont participé à ces Ecoles d'été, et des bourses d'étude ont été octroyées à des doctorants venant d'Australie, du Chili, des Etats Unis; de Russie, d'Arménie, de Turquie, du Japon, de Corée, de Chine, de l'Afrique du Nord, de Palestine et du Liban, ainsi que de tous les pays de l'Union Européenne et des Balkans. Désormais la majeure partie des futurs byzantinistes seront passés par cette Ecole, qui aura signifié une étape fondamentale dans leur formation.

A partir de cette année l'école d'été est organisée par deux organismes, Thessalonique Byzantine et coumène Byzantine, avec la participation de nombreux sponsors. Le sujet abordé, qui nous intéressera, examine un aspect de la culture byzantine, peu étudiée à ce jour, et introduit un nouvel horizon de recherche avec des nouvelles méthodes de lecture: les plaisirs. La contribution de cette université d'été est de découvrir l'homme byzantin et ses rapports avec les autres dans les plaisirs de la vie.

Thessalonique, la deuxième ville de l'Empire, et Kastoria, ville florissante à l'époque byzantine, hébergent donc une Ecole d'été qui souligne leur lien étroit avec leurs racines byzantines, dans une continuité de tradition qui font d'elles des véritables laboratoires pour la recherche en Byzantinologie. C'est un dessein qui porte du prestige aux villes de Thessalonique et de Kastoria.

Paolo Odorico
Directeur d'études
Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales
Paris

H μεταρρύθμιση της ανώτατης εκπαίδευσης επέφερε αναγκαστικές αλλαγές στα πανεπιστημιακά ιδρύματα ως προς τον τρόπο παροχής της διδασκαλίας, που πρέπει να είναι ταυτόχρονα επιμορφωτική και εξειδικευμένη. Η πλειονότητα πλέον των ευρωπαϊκών χωρών επέλεξε την οδό την λεγόμενη «των συμφώνων της Μπολόνης», που προβλέπουν τρία (ενίοτε τέσσερα) έτη προπαρασκευαστικών σπουδών (πτυχείο, licence, laurea κλπ.), δύο έτη ενδιάμεσων σπουδών (μεταπτυχιακό, master, laurea specialistica κλπ.) και τρία έτη διδακτορικών σπουδών. Για να επιτευχθεί ακριβώς με τον καλύτερο τρόπο η επιμόρφωση των μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών, αναπτύχθηκε ο θεσμός των θερινών Πανεπιστημίων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε ό,τι αφορά τις βυζαντινές σπουδές, η κατάσταση είναι χαρακτηριστικά ιδιαίτερη: σε γενικές γραμμές, δεν υπάρχει εξειδικευμένη διδασχία για τέτοιου είδους σπουδές και οι φοιτητές συχνά παρακολουθούν ειδικά μαθήματα στο πλαίσιο της κλασικής φιλολογίας, ή της ιστορίας της τέχνης, ή της ιστορίας. Για να επιλυθεί αυτή η κατάσταση, δημιουργήθηκε το 2009 ένα θερινό Πανεπιστήμιο το πρώτο στον τομέα αυτόν χάρη στη συνεργασία ανάμεσα στη Σχολή Ανώτατων Σπουδών στις Κοινωνικές Επιστήμες του Παρισιού και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Την πρώτη χρονιά, με την υποστήριξη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δράμας συγκροτήθηκε ένα τριετές πρόγραμμα, που στόχο του είχε να προσφέρει σε φοιτητές προερχόμενους από όλο τον κόσμο επιμόρφωση σε όλες τις ειδικότερες των βυζαντινών σπουδών (ιστορία, λογοτεχνία, ιστορία της Τέχνης, αρχαιολογία, δίκαιο, σφραγιδολογία, παλαιογραφία, κωδικολογία, νομισματική κλπ.).

Το πρόγραμμα συνεχίστηκε το 2010 επίσης στη Δράμα, το 2011 στις Σέρρες, χάρη στην υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού και του Συλλόγου ΕΜΕΙΣ των Σερρών. Τα μαθήματα παραδίδονταν στα γαλλικά και αγγλικά από τους καλύτερους ειδικούς. Οι υπότροφοι φοιτητές, διαμέσου του θερινού Πανεπιστημίου, συγκρότησαν μια πραγματική κοινότητα, όπου, ουσιαστικά, ανήκουν όλοι οι μελλοντικοί καθηγητές και ερευνητές, στους οποίους θα στηριχτεί η έρευνα σε όλους τους τομείς του βυζαντινού πολιτισμού. Το 2012, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης αποσύρθηκε από το πρόγραμμα. Την κρίσιμη εκείνη στιγμή η Δημοτική Αυτοδιοίκηση της Θεσσαλονίκης πήρε την θαρραλέα απόφαση να επανενεργοποιήσει αυτήν την τόσο σημαντική και καινοτόμο πρωτοβουλία. Το θερινό Πανεπιστήμιο, βελτιωμένο και ενισχυμένο από το συμφωνητικό που υπογράφηκε ανάμεσα στο Δήμο και στη Σχολή Ανώτατων Σπουδών στις Κοινωνικές Επιστήμες, πραγματοποιήθηκε έκτοτε στη Θεσσαλονίκη. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού συνέχισε την υποστήριξη του, όπως επίσης και το Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης.

Την πρώτη χρονιά τα μαθήματα αφορούσαν στο γενικό θέμα του «βυζαντινού εγγράφου» και τις μεθόδους ερμηνείας του. Την δεύτερη χρονιά γύρω από το βυζαντινό «παλάτι». Την τρίτη γύρω από το «Μοναστήρι», την τέταρτη είχαν ως κοινό τίτλο «Εργαλεία στο βυζάντιο, εργαλεία για το βυζάντιο». Την πέμπτη χρονιά ερευνήθηκε το θέμα των «Κοινοτήτων και ομάδων στο βυζάντιο», ενώ την έκτη τα μαθήματα είχαν ως κοινό αντικείμενο έρευνας «Άγιοι και αμαρτωλοί στο βυζάντιο». Μετά από παύση ενός έτους, ο Δήμος της Καβάλας παρέλαβε τη σκυτάλη οργανώνοντας το έβδομο θερινό Πανεπιστήμιο με θέμα «Θρησκεία του Κράτους, θρησκεία για το Κράτος».

Το 2017 ο θεσμός εξήχθη στο Βουκουρέστι. Η επιτυχία της πρωτοβουλίας ήταν τεράστια. Στα θερινά αυτά Πανεπιστήμια συμμετείχαν φοιτητές από τα «τέσσερα σημεία του ορίζοντα». Έτσι λοιπόν, δόθηκαν υποτροφίες σε διδακτορικούς φοιτητές που προέρχονταν από την Αυστραλία, τη Χιλή, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Ρωσία, την Αρμενία, την Τουρκία, την Ιαπωνία, την Κορέα, την Κίνα, τη Βόρεια Αφρική, την Παλαιστίνη, τον Λίβανο, και φυσικά, από όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Βαλκανίων. Είναι πλέον απολύτως βέβαιο ότι η πλειονότητα των μελλοντικών βυζαντινολόγων θα έχει περάσει από αυτό το θερινό Πανεπιστήμιο, το οποίο θα έχει αποτελέσει ένα σημαντικό σταθμό στην πορεία των σπουδών τους.

Τη φετινή χρονιά, το θερινό Πανεπιστήμιο οργανώνεται από δύο φορείς, τη «βυζαντινή Θεσσαλονίκη» και τη «βυζαντινή Οικουμένη» με τη συμμετοχή πολυάριθμων χορηγών. Το θέμα, που θα μας απασχολήσει, εξετάζει μία πλευρά του βυζαντινού πολιτισμού, που έχει μελετηθεί πολύ λίγο μέχρι σήμερα και εγκαινιάζει έναν νέο ορίζοντα έρευνας με νέες μεθόδους ανάγνωσης: τις απολαύσεις. Η συμβολή του φετινού θερινού πανεπιστημίου είναι να ανακαλύψουμε τον βυζαντινό άνθρωπο και τις σχέσεις του με τους άλλους με επίκεντρο τις απολαύσεις της ζωής.

Η Θεσσαλονίκη, που υπήρξε η δεύτερη πόλη της Αυτοκρατορίας και η Καστοριά, πόλη που άκμασε κατά τη βυζαντινή εποχή, φιλοξενούν το θερινό Πανεπιστήμιο, το οποίο υπογραμμίζει τη στενή σχέση τους με τις βυζαντινές ρίζες τους και τις ανάγει σε πραγματικά εργαστήρια για την έρευνα του βυζαντινού πολιτισμού. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία που προσθέτει γόητρο και κύρος στις πόλεις της Θεσσαλονίκης και της Καστοριάς.

Paolo Odorico
Διευθυντής Σπουδών
Σχολή Ανώτατων Σπουδών στις Κοινωνικές Επιστήμες
Παρίσι

LES PLAISIRS A BYZANCE

THESSALONIKI: SALLE DES CONFÉRENCES «GEORGEVELENIS»
MUSÉE DU FORUM ROMAIN

Lundi 2 juillet

- 9.00 - 10.30** P.-O. DITTMAR (EHESS)
– Les plaisirs des catholiques
- 10.30 - 10.45** Discussion
- 10.45 - 11.00** Pause
- 11.00 - 12.30** T.YACINE (EHESS) – Les plaisirs en pays d'Islam
- 12.30 - 12.45** Discussion
- 16.00 - 17.30** P.ADAM-VELENI (Ephorie des Antiquités de Thessalonique) – Les interdits (?)
Plaisirs du théâtre
- 17.30 - 17.45** Discussion
- 17.45 - 18.00** Pause
- 18.00 - 19.30** CH. GASTGEBER (Österreichische Akademie d.Wissenschaften) – Les plaisirs dans la loi
- 19.30 - 20.00** Discussion

Lundi 2 juillet 2018 20h.30

Inauguration de l'École d'Été - Prises de parole

PAOLO ODORICO

PRÉSENTATION DE L'ÉCOLE D'ÉTÉ ET DES SUJETS

Suivie d'une réception

Mardi 3 juillet

- 9.00 - 10.30** P.-O. DITTMAR (EHESS)
– Les plaisirs des catholiques
- 10.30 - 10.45** Discussion
- 10.45 - 11.00** Pause
- 11.00 - 12.30** T.YACINE (EHESS) – Les plaisirs en pays d'Islam
- 12.30 - 12.45** Discussion
- 16.00 - 17.30** P. KATSONI
(Université Aristote de Thessalonique)
– Les plaisirs interdits
- 17.30 - 17.45** Discussion
- 17.45 - 18.00** Pause
- 18.00 - 19.30** CH. GASTGEBER (Österreichische Akademie d.Wissenschaften) – Les plaisirs dans la loi
- 19.30 - 20.00** Discussion

Mercredi 4 juillet

- 9.00 - 10.30** M. LEONTSINI – I. ANAGNOSTAKIS
(EIE Athènes) – Les Plaisirs des cinq sens: goût.
The pleasures of the table.
- 10.30 - 10.45** Discussion
- 10.45 - 11.00** Pause
- 11.00 - 12.30** CH.MESSIS (Université d'Athènes)
– Les Plaisirs des cinq sens: contacts permis
et contacts interdits
- 12.30 - 12.45** Discussion
- 16.00 - 17.30** D. BIANCONI (Université de Rome)
– Les plaisirs de la lecture
- 17.30 - 17.45** Discussion
- 17.45 - 18.00** Pause
- 18.00 - 19.30** M.-H. CONGOURDEAU (CNRS – Paris)
– Les Plaisirs autorisés des Pères
- 19.30 - 20.00** Discussion

Jeudi 5 juillet

- 9.00 - 10.30** M. LEONTSINI – I. ANAGNOSTAKIS
(EIE Athènes) – Les Plaisirs des cinq sens: goût.
The pleasures of the table.
- 10.30 - 10.45** Discussion
- 10.45 - 11.00** Pause

ΟΙ ΑΠΟΛΑΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΛΕΝΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Δευτέρα 2 Ιουλίου

- 9.00 - 10.30** P.-O. DITTMAR (EHESS Παρίσι) – Οι απολαύσεις των καθολικών
- 10.30 - 10.45** Συζήτηση
- 10.45 - 11.00** Διάλειμμα
- 11.00 - 12.30** T.YACINE (EHESS Παρίσι) – Οι απολαύσεις στις χώρες του Ισλάμ
- 12.30 - 12.45** Συζήτηση
- 16.00 - 17.30** Π. ΑΔΑΜ-ΒΕΛΕΝΗ (Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης) – Οι απολαύσεις του θεάτρου στο Βυζάντιο
- 17.30 - 17.45** Συζήτηση
- 17.45 - 18.00** Διάλειμμα
- 18.00 - 19.30** CH. GASTGEBER (Ακαδημία Επιστημών Βιέννης)
– Οι απολαύσεις στους νόμους
- 19.30 - 20.00** Συζήτηση

Δευτέρα 2 Ιουλίου 2018 20.30

Εναρκτήρια τελετή του Θερινού Πανεπιστημίου

ΩΔΕΙΟ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Χαιρετισμοί

PAOLO ODORICO

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΘΕΡΙΝΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ακολουθεί Δεξίωση

Τρίτη 3 Ιουλίου

- 9.00 - 10.30** P.-O. DITTMAR (EHESS Παρίσι) – Οι απολαύσεις των καθολικών
- 10.30 - 10.45** Συζήτηση
- 10.45 - 11.00** Διάλειμμα
- 11.00 - 12.30** T.YACINE (EHESS Παρίσι) – Οι απολαύσεις στις χώρες του Ισλάμ
- 12.30 - 12.45** Συζήτηση
- 16.00 - 17.30** Π. ΚΑΤΣΩΝΗ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) – Οι απαγορευμένες απολαύσεις
- 17.30 - 17.45** Συζήτηση
- 17.45 - 18.00** Διάλειμμα
- 18.00 - 19.30** CH. GASTGEBER (Ακαδημία Επιστημών Βιέννης)
– Οι απολαύσεις στους νόμους
- 19.30 - 20.00** Συζήτηση

Τετάρτη 4 Ιουλίου

- 9.00 - 10.30** M. LEONTSINI – I. ANAGNOSTAKIS (EIE Αθήνα)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : γεύση.
Οι απολαύσεις του τραπέζιού
- 10.30 - 10.45** Συζήτηση
- 10.45 - 11.00** Διάλειμμα
- 11.00 - 12.30** Χ. ΜΕΣΣΗΣ (Πανεπιστήμιο Αθηνών)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων :
επιτρεπόμενη και απαγορευμένη αφή
- 12.30 - 12.45** Συζήτηση
- 16.00 - 17.30** D. BIANCONI (Πανεπιστήμιο Ρώμης)
– Οι απολαύσεις της ανάγνωσης
- 17.30 - 17.45** Συζήτηση
- 17.45 - 18.00** Διάλειμμα
- 18.00 - 19.30** M.-H. CONGOURDEAU (CNRS Παρίσι)
– Οι επιτρεπόμενες στους Πατέρες απολαύσεις
- 19.30 - 20.00** Συζήτηση

Πέμπτη 5 Ιουλίου

- 9.00 - 10.30** M. LEONTSINI – I. ANAGNOSTAKIS (EIE Αθήνα)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : γεύση.
Οι απολαύσεις του τραπέζιού
- 10.30 - 10.45** Συζήτηση
- 10.45 - 11.00** Διάλειμμα

- 11.00 - 12.30** CH. MESSIS (Université d'Athènes)
– Les Plaisirs des cinq sens: Les plaisirs d'être ensemble
- 12.30 - 12.45** Discussion
- 14.00 - 16.00** TABLE RONDE ouverte aux étudiants qui souhaitent participer
Projet d'organisation d'un réseau international «Villes byzantines»
- 16.00 - 17.30** D. BIANCONI (Université de Rome)
– Les plaisirs de la lecture
- 17.30 - 17.45** Discussion
- 17.45 - 18.00** Pause
- 18.00 - 19.30** M.-H. CONGOURDEAU (CNRS Paris)
– Les Plaisirs autorisés des Pères
- 19.30 - 20.00** Discussion

Vendredi 6 juillet

- 9.00 - 10.30** R. MACRIDES (Université de Birmingham)
– L'émergence de la sensorialité au XIIe siècle
- 10.30 - 10.45** Discussion
- 10.45 - 11.00** Pause
- 11.00 - 12.30** CH. ARAMPATZIS (Université Aristote de Thessalonique) – Les Plaisirs des cinq sens: ouï - Musique et liturgie
- 12.30 - 12.45** Discussion
- 16.00 - 17.30** P. KATSONI (Université Aristote de Thessalonique)
– Les plaisirs interdits
- 17.30 - 17.45** Discussion
- 17.45 - 18.00** Pause
- 18.00 - 19.30** R. MACRIDES (Université de Birmingham)
– L'émergence de la sensorialité au XIIe siècle
- 19.30 - 20.00** Discussion

Samedi 7 juillet

- 10.00 - 12.00** VISITE DES COLLECTIONS DU MUSEE BYZANTIN

Dimanche 8 juillet

DÉPART POUR KASTORIA

VERRIA

- 10.00** Visite de la ville byzantine de Verria
- 13.00** Réception à la mairie de Verria par le maire M. Konstantinos Vorgiazides

KASTORIA

- 19.30** Inauguration de l'École d'Été à Kastoria
Inauguration de l'Exposition de photos organisée par le Centre Hagiorétique Estia du Mont Athos : « Mont Athos. Le regard photographique ». Photos de Zoran Purger (Serbie), Ali Borovali (Turquie), Zbigniew Kosc (Pologne), Valery Bliznyuk (Russie).
Réception à Kastoria par le maire M. Anestis Aggelis

Lundi 9 juillet

- 9.00 - 10.30** A. BABUIN (Université d'Ioannina)
– Following the byzantine flag
- 10.30 - 10.45** Discussion
- 10.45 - 11.00** Pause
- 11.00 - 12.30** B. CASEAU (Paris Sorbonne)
– Les Plaisirs des cinq sens : odorat. Le plaisir de sentir bon
- 12.30 - 12.45** Discussion
- 16.00 - 17.30** M. KAPPAS (Ephorie des Antiquités de Messine) – Les Plaisirs des cinq sens : vue – Heavenly domes: The miracle of Justinian architecture and its impact
- 17.30 - 17.45** Discussion
- 17.45 - 18.00** Pause

- 11.00 - 12.30** Χ. ΜΕΣΣΗΣ (Πανεπιστήμιο Αθηνών)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Οι απολαύσεις στη συναναστροφή
- 12.30 - 12.45** Συζήτηση
- 14.00 - 16.00** ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ανοικτή στους φοιτητές που επιθυμούν να συμμετάσχουν
Σχέδιο οργάνωσης ενός διεθνούς δικτύου «Βυζαντινές πόλεις»
- 16.00 - 17.30** D. BIANCONI (Πανεπιστήμιο Ρώμης)
– Οι απολαύσεις της ανάγνωσης
- 17.30 - 17.45** Συζήτηση
- 17.45 - 18.00** Διάλειμμα
- 18.00 - 19.30** M.-H. CONGOURDEAU (CNRS Παρίσι)
– Οι επιτρεπόμενες στους Πατέρες απολαύσεις
- 19.30 - 20.00** Συζήτηση

Παρασκευή 6 Ιουλίου

- 9.00 - 10.30** P. ΜΑΚΡΙΔΗ (Πανεπιστήμιο Birmingham)
– Η αφύπνιση των αισθήσεων στον 18ο αιώνα
- 10.30 - 10.45** Συζήτηση
- 10.45 - 11.00** Διάλειμμα
- 11.00 - 12.30** Χ. ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Ακοή–Μουσική και λειτουργία
- 12.30 - 12.45** Συζήτηση
- 16.00 - 17.30** Π. ΚΑΤΣΩΝΗ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)
– Οι απαγορευμένες απολαύσεις
- 17.30 - 17.45** Συζήτηση
- 17.45 - 18.00** Διάλειμμα
- 18.00 - 19.30** P. ΜΑΚΡΙΔΗ (Πανεπιστήμιο Birmingham)
– Η αφύπνιση των αισθήσεων στον 18ο αιώνα
- 19.30 - 20.00** Συζήτηση

Σάββατο 7 Ιουλίου

- 10.00 - 12.00** ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Κυριακή 8 Ιουλίου

ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑ

ΒΕΡΡΟΙΑ

- 10.00** Επίσκεψη της βυζαντινής πόλης της Βέροιας
- 13.00** Ο Δήμαρχος κ. Κωνσταντίνος Βοργιαζίδης παραχωρεί δεξίωση στο Δημαρχείο της πόλης

ΚΑΣΤΟΡΙΑ

- 19.30** Εναρκτήρια τελετή για το Θερινό Πανεπιστήμιο στην Καστοριά. Εγκαίνια της φωτογραφικής έκθεσης της Αγιορείτικης Εστίας : « Άγιον Όρος : Κατ'εικόνα του φωτογραφικού βλέμματος », φωτογραφίες των Zoran Purger (Σερβία), Ali Borovali (Τουρκία), Zbigniew Kosc (Πολωνία), Valery Bliznyuk (Ρωσία).
Δεξίωση του δημάρχου Καστοριάς κ. Ανέστη Αγγελί.

Δευτέρα 9 Ιουλίου

- 9.00 - 10.30** A. BABUIN (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)
– Ακολουθώντας της βυζαντινή σημαία
- 10.30 - 10.45** Συζήτηση
- 10.45 - 11.00** Διάλειμμα
- 11.00 - 12.30** B. CASEAU (Παρίσι, Σορβόνη)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όσφρηση – Η ευχαρίστηση της ευοσμίας
- 12.30 - 12.45** Συζήτηση
- 16.00 - 17.30** M. ΚΑΠΠΑΣ (Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όραση – Ουράνιοι Θόλοι: Το θαύμα της Ιουστινιάνειας Αρχιτεκτονικής και η επίδρασή της
- 17.30 - 17.45** Συζήτηση
- 17.45 - 18.00** Διάλειμμα

18.00 - 19.30 M. PAISIDOU (Université Aristote de Thessalonique)
– Les Plaisirs des cinq sens : vue – Kastoria, la ville des architectes: la splendeur de leurs édifices, de leurs portraits
19.30 - 20.00 Discussion
21.00 Dîner offert par l'Association des Fourreurs de Kastoria

Mardi 10 juillet

9.00 - 10.30 I. CHOULIARAS (Ephorie des Antiquités de Thesprotia) –Les Plaisirs des cinq sens : vue – Geometry and Nature. Mosaic decorations in Early Christian basilicas
10.30 - 10.45 Discussion
10.45 - 11.00 Pause
11.00 - 12.30 A. BABUIN (Université d'Ioannina)
– Weapons in Byzantine Art
12.30 - 12.45 Discussion
16.00 - 17.30 M. KAPPAS (Ephorie des Antiquités de Messine)
– Les Plaisirs des cinq sens : vue – Constructing sacred spaces in Middle and Late Byzantium: A pleasure for the eyes, a relief for the soul
17.30 - 17.45 Discussion
17.45 - 18.00 Pause
18.00 - 19.30 B. CASEAU (Paris Sorbonne)
– Les Plaisirs des cinq sens : odorat. Les plaisir des jardins
19.30 - 20.00 Discussion
21.00 Dîner offert par M. le maire de Nestorio

Mercredi 11 juillet: EXCURSION – VISITE DES MONUMENTS BYZANTINS DE KASTORIA

Jeudi 12 juillet 2018

9.00 - 10.30 F.I. KARAGIANNI (European Centre for Byzantine and Postbyzantine Monuments) – Les Plaisirs des cinq sens : vue – Public Spaces in Byzantine cities. Pleasant spots in everyday life
10.30 - 10.45 Discussion
10.45 - 11.00 Pause
11.00 - 12.30 G. ARAMPATZIS (Université d'Athènes)
– Plaisir et bonheur à Byzance
12.30 - 12.45 Discussion
16.00 - 17.30 F.I. KARAGIANNI (European Centre for Byzantine and Postbyzantine Monuments)
– Les Plaisirs des cinq sens : vue – Internal decoration of urban houses in Early Christian era
17.30 - 17.45 Discussion
17.45 - 18.00 Pause
18.00 - 19.30 G. ARAMPATZIS (Université d'Athènes)
– Plaisir et bonheur à Byzance
19.30 - 20.00 Discussion
21.00 Dîner offert par la Sainte Métropole de Kastoria

Vendredi 13 juillet

RETOUR THESSALONIKI & DÉPART DES PARTICIPANTS

18.00 - 19.30 Μ. ΠΑΪΣΙΔΟΥ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) – Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όραση – Καστοριά, πόλη αρχόντων : η λάμψη των κτισμάτων και των παραστάσεών τους
19.30 - 20.00 Συζήτηση
21.00 Δείπνο προσφερόμενο από τον Σύνδεσμο Γουνοποιών Καστοριάς

Τρίτη 10 Ιουλίου

9.00 - 10.30 Ι. ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ (Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας) – Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όραση – Γεωμετρία και Φύση. Ψηφιδωτές διακοσμήσεις παλαιοχριστιανικών βασιλικών
10.30 - 10.45 Συζήτηση
10.45 - 11.00 Διάλειμμα
11.00 - 12.30 Α. ΒΑΒΟΥΝ (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)
– Τα όπλα στη βυζαντινή τέχνη
12.30 - 12.45 Συζήτηση
16.00 - 17.30 Μ. ΚΑΠΠΑΣ (Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όραση – Ιδρύοντας ιερούς τόπους στη μέση και ύστερη βυζαντινή περίοδο. Απόλαυση για τους οφθαλμούς και ανάπαυση για την ψυχή
17.30 - 17.45 Συζήτηση
17.45 - 18.00 Διάλειμμα
18.00 - 19.30 Β. ΚΑΣΕΑΥ (Παρίσι Σορβόνη)
– Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όσφρηση – Οι απολαύσεις των κήπων
19.30 - 20.00 Συζήτηση
21.00 Δείπνο προσφερόμενο από τον Δήμο Νεστορίου

Τετάρτη 11 Ιουλίου: ΕΚΔΡΟΜΗ - ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Πέμπτη 12 Ιουλίου

9.00 - 10.30 ΦΛ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ (Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Μνημείων) – Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όραση – Δημόσιοι χώροι στις βυζαντινές πόλεις. Τόποι ευχαρίστησης στην καθημερινή ζωή
10.30 - 10.45 Συζήτηση
10.45 - 11.00 Διάλειμμα
11.00 - 12.30 Γ. ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ (Πανεπιστήμιο Αθηνών)
– Απόλαυση και ευτυχία στο Βυζάντιο
12.30 - 12.45 Συζήτηση
16.00 - 17.30 ΦΛ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ (Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Μνημείων) – Οι απολαύσεις των πέντε αισθήσεων : Όραση – Εσωτερική διακόσμηση των αστικών οικιών στην παλαιοχριστιανική περίοδο
17.30 - 17.45 Συζήτηση
17.45 - 18.00 Διάλειμμα
18.00 - 19.30 Γ. ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ (Πανεπιστήμιο Αθηνών)
– Απόλαυση και ευτυχία στο Βυζάντιο
19.30 - 20.00 Συζήτηση
21.00 Δείπνο προσφερόμενο από την Ιερά Μητρόπολη Καστοριάς

Παρασκευή 13 Ιουλίου

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ & ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

LISTE DES ENSEIGNANTS

ADAM-VELENI Polyxeni

Ephorie des Antiquités de Thessalonique - Grece

ARAMPATZIS Christos

Université Aristote de Thessalonique - Grece

ARAMPATZIS George

Université d'Athènes - Grece

BABUIN Andrea

Université d'Ioannina - Grece

BIANCONI Daniele

Université de Rome - Italie

CASEAU Beatrice

Paris Sorbonne - France

CHOULIARAS Ioannis

Ephorie des Antiquités de Thesprotia – Ioannina - France

CONGOURDEAU Marie-Helene

CNRS – Paris - France

DITTMAR Pierre-Olivier

EHESS – Paris - France

GASTGEBER Christian

Österreichische Akademie d.Wissenschaften – Vienne - Autriche

KAPPAS Michalis

Ephorie des Antiquités de Messine – Ignace - Grece

KARAGIANNI Flora

European Centre for Byzantine and Postbyzantine Monuments – Thessalonique - Grece

KATSONI Polymnie

Université Aristote de Thessalonique - Grece

LEONTSINI Maria - ANAGNOSTAKIS I.

EIE Athènes - Grece

MACRIDES Ruth

Université de Birmingham - Royaume-Uni

MESSIS Charalampos

Université d'Athènes - Grece

ODORICO Paolo

EHESS – Paris - France

PAISIDOU Melina

Université Aristote de Thessalonique - Grece

YACINE Tassadit

EHESS – Paris - France

LISTE DES BOURSIERS

AGATI Xavier	France
ANAGNOSTOU Myrsini	Grece
BERCIU Lucian-George	Svisse
BERTOLA Julian	Argentine
BIASCO Livia	Italie
BOYKINA Darina	Bulgarie
BUYUKYUKSEL Nedim	Turquie
CHEKIN Peter	U.S.A.
COJUCARU Sori	Roumanie
DI COSMO Antonio Pio	Espagne
FICULE Larissa	Italie
GEORGAKIS Georges	Grece
GORDON Constantin	Roumanie
GOUDJIL Romain	France
GU Cao	Chine
JUGANARU Andra	Hongrie
JUNG Youyoung	Coree du Sud
KENNEDY Scott	U.S.A.
KIOUMOURTZIDOU Sofia	Grece
KONSTANTINIDIS George	Grece
KOUSOULI Zaharoula	Grece
LAMESA Anaïs	France
LENEY Christoff	Canada
MAREVA U	France
MINASIDIS Dimitris	Grece
MONTICINI Francesco	Italie
MPETAS Dimitris	Grece
MULLAJ Ina	Grece
OLYMPIOU Chara	Chypre
RADHWANE Boukelouha	Algerie
SAPOVICI Anca	Roumanie
SARANTIDIS Giannis	Grece
SCARLAT Gina	Roumanie
SIDIROPOULOS Dimitrios	Grece
SINAKOS Socrates	Grece
SYPIANSKI Jakub	Pologne
TATARU Cristiana	Roumanie
TOLEDO Rogelio	Mexique
VUKASINOVIC Milan	Serbie
YONCHEVA Veselina	Bulgarie
ZARIPOV Yan	Russie
ZIMBARDI Emanuele	Italie

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΕΘΝΙΚΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΛΩΣ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΕΦΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ

Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών
Centre for Byzantine Research

ΑΓΙΟΠΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
ΑΓΙΟΠΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.

Ζενίθ

KASTORIA
INTERNATIONAL FUR FAIR

ΚΕΚ
ΔΡΑΣΗ
Η ΚΡΑΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΑΡΧΟΝΙΚΟ
ΟΡΟΛΟΓΟΠΟΥΛΟΥ
παραδοσιακών Ξενοδοχείων

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

